

Lichtspoor

52ste jaargang | 2015 nummer 6

Mensenhanden - Vaderhanden

In het kerstverhaal kun je ze zien: mensenhanden wikkelen het Kind in doeken en leggen Hem in de kribbe. Liefdevol en zorgzaam. Ze doen denken aan de handen van je vader en moeder, die je verzorgden en opvoedden in je eerste levensfase. Zorgzame mensenhanden. God gaf ze om ze met liefde te gebruiken.

In het volle, vaak onbeschermd leven in deze wereld kan die liefde zomaar verdwijnen. En dan blijken mensenhanden ook verschrikkelijk veel kwaad te kunnen aanrichten, mensen te pijnigen of zelfs om te brengen. Vrijwel dagelijks zien we de afschuwelijke voorbeelden daarvan in het nieuws. Soms zou je je handen voor je ogen willen houden om het maar niet te hoeven zien.

Over handen gesproken: u hebt ongetwijfeld het schilderij 'De terugkeer van de verloren zoon' van Rembrandt wel eens gezien. Daarop zien we de vader en de zoon uit de gelijkenis van Jezus. De zoon zit op z'n knieën en de vader, die zojuist nog op hem afrende, omarmt hem – let op de details – met een vaderhand en een moederhand. Het schilderij in het museum geeft veel te mediteren over Gods liefde.

Maar zodra je weer op straat staat of thuis naar het journaal kijkt, kun je dat intieme beeld zo maar weer kwijt zijn, als je ziet wat *mensenhanden* aan leed kunnen teweegbrengen.

Het is van alle tijden. Koning David wist er al van. In het Oude Testament lezen we over zijn vermetele plan om een volkstelling te houden. Hij vreesde daarvoor door God te worden gestraft. Hij kon alleen nog maar bidden: 'Laat me niet in mensenhanden vallen!'

Het kerstverhaal begint ook met een volkstelling. Keizer Augustus had het plan opgevat om de hele bewoonde wereld te laten inschrijven. In die tijd gaf God zijn Zoon over in mensenhanden. Ze wikkelen Hem in doeken en legde Hem in de kribbe.

Waarom? Om Hem te laten opgroeien als Mens met zegenende en genezende handen. Handen vol van genade en vergeving. Maar ook om Hem in mensenhanden over te geven. Wat David niet overkwam gebeurde wel met Jezus. Kruisig Hem!

Na zijn sterven op Golgotha wikkelden vriendenhanden Hem in doeken en legden Hem in het graf. Maar dan gebeurt op de paasmorgen het wonder: Hij staat op en legt zelf de doeken netjes terug. Daarna toont Hij zijn discipelen zijn handen. Met de tekenen van het kruis!

In deze handen ligt onze volkomen verlossing vast. Het is een veilige plek voor mensen met handen waar de zonde aan kleeft. De doorboorde handen van Jezus zijn nu in de hemel, waar hij ze opheft naar zijn Vader en voor ons bidt. Om vrede met God, met onszelf en onze medemensen.

Frederik van Eeden dichtte op zijn sterfbed:
*'Mijn handen, mijn handen...
Brachten ze eer of schande,
brachten ze vrede aan?'*

Mensenhanden hebben het Kind in handen genomen. Tastbaar dichtbij.

De handen van Jezus zijn doorboord, opdat wij oog zouden krijgen voor Gods Vaderhanden.

Ds. J.H.Gijsbertsen, Voorthuizen

**'Breng
de levende
Jezus
naar een
stervende
wereld'**

**Jan Ettema
heeft een
passie voor
evangelisatie**

'Zodra u de deur uitgaat, staat u op het zendingsveld. Breng de levende Jezus naar een stervende wereld. Ze wonen naast u, maar wat vertelt u over het geloof?' Jan Ettema (87) heeft een passie voor evangelisatie. Hij schreef er een brochure over.

Aan het begin van de ontmoeting, in zijn appartement in Amstelveen, legt hij meteen zijn kaarten op tafel: 'God heeft mij lief, Hij is mijn geliefde Vader, door het geloof in Jezus Christus. Jezus is voor mij gestorven, door Hem heb ik het eeuwige leven. De Heilige Geest woont in mij en leidt me naar het Koninkrijk der hemelen.'
Terwijl zijn vrouw, een van origine Indonesische, koffie schenkt, vertelt hij dat die geloofsbelijdenis de basis is geworden van zijn leven. 'Vroeger ging ik ook naar de kerk, maar mijn hart was onveranderd. Ik geloofde het wel. Ik was hoogmoedig, liet niets ►

aan God over, wilde alles zelf in de hand houden. Maar een ernstige ziekte, een jaar of dertig geleden, heeft me stilgezet. Ik heb toen de Here gebeden en Hij heeft me genezen. Sindsdien is het anders. Ik ben nederiger, ontvankelijker.'

Nederlands-Indië

Jan Ettema is geboren in de stad Groningen, 28-5-'28. Zijn ouders waren kerkelijk meelevend. Met de Oosterkerk en Martinikerk was Jan van jongs af aan vertrouwd. Als dienstplichtig militair werd hij uitgezonden naar Nederlands-Indië. 'Mijn ouders vonden het een ramp dat hun enige kind naar dat levensgevaarlijke gebied werd uitgezonden. Ik zie ze nog staan, voor hun huis aan de spoorlijn in Groningen, waar ze me met tranen in de ogen uitwaaiden toen ik in de trein voorbijreed, op weg naar Schoonhoven, waar we ons moesten verzamelen. Ikzelf vond de tocht geen straf, ik hield wel van het avontuur. Het is een prachtig land.'

De ophef over de excessen van militairen uit die periode laat Ettema rusten. Hij heeft het geluk gehad dat hij geen schot heeft hoeven lossen. Hij was werkzaam bij de Inspectie Militaire Administratie, een kantoorbaan. 'Het zou zo maar kunnen dat ik in die periode mijn latere vrouw al een keer heb ontmoet, toen we een keer met onze legertrucks van Semarang naar Tjilatjap reden. We kwamen door haar geboortedorp. Overal stonden mensen langs de weg.' Zijn ouders waren maar wat blij dat de verloren zoon gezond en wel terugkeerde. Er was al een paar keer iemand van het stadhuis langs geweest om te vragen of Jan al terug was. Ze had-

'Geloof in Jezus, elke dag, dat houdt de duivel op afstand.'

den een baan voor hem, bij de administratie. Hij heeft jaren in het stadhuis op de Grote Markt gewerkt. Zijn fascinatie voor Nederlands-Indië is altijd gebleven. Zozeer, dat hij actief werd in de toeristische sector, als een rondreizend ambassadeur, ten bate van reisorganisaties. Met het oog op die nieuwe functie verhuisde hij naar Amstelveen. Zijn eerste vrouw was overleden, hij hertrouwde.

Wedergeboren zwijgers

Al die vragen naar zijn persoonlijke levensgeschiedenis vindt hij maar zo-zo. 'Kunnen we het nu weer over die brochure hebben?' Hij doelt op de tekst die hij onder de titel 'Zendingsbevel' heeft uitgetypt. 16 pagina's. 'Christenen zijn gered om er op uit te gaan, de stad in, om niet-

christenen voor het Koninkrijk van God te winnen. De kerken in Amsterdam-Amstelveen, de wijk-gemeenten van de Protestantse Kerk, samen met de andere kerken en evangelische groeperingen, vormen samen een kleine minderheid. Zo'n 800.000 mensen leven dagelijks aan het evangelie voorbij. Het gaat mij erom dat de 'wedergeboren zwijgers', de leden van de kerken, verkondigers van het Evangelie worden. Want een kerk die niet werft, sterft.' Zelf brengt hij het in praktijk. 'Ik spreek hier mensen in de flat, de burens op de galerij, beneden bij de parkeerplaats. Dan stel ik hen vragen als: "Kent u de Bijbel? Wanneer heeft u er voor het laatst in gelezen?", "Welke rol speelt God in uw leven?", "Bent u nieuwsgierig naar Jezus Christus?", "Wat doet u met de rest van uw leven?" Ik nodig ze uit om mee te gaan naar de kerk en ik breng christelijke brochures rond in de wijk.'

Reisgezelschap

Met een knipoog naar zijn werk voor de toeristenbranche, noemt hij de gemeente een reisgezelschap. We zijn op weg naar een doel. De Bijbel is onze reisgids, het is raadzaam alle aanwijzingen die daarin staan op te volgen. Jezus Christus is onze reisleader. Als assistenten van Hem mogen we anderen uitnodigen om mee te gaan op deze reis. Ik zou zeggen: niet langer wachten, doen.' Bij de dokter in de wachtkamer hangt een poster. 'An apple a day, keeps the doctor away' – dagelijks een appel eten, houdt de dokter buiten de deur. Eerlijk gezegd vind ik deze beter: 'Believe in Jesus, every day, keeps the devil away.' Geloof in Jezus, elke dag, dat houdt de duivel op afstand. ■

Koekkruiden

'Vrijwilligers gezocht! Wie wil er meehelpen de kerstbakjes rond te brengen bij de 80 plussers van onze gemeente?'

Paula heeft de oproep in het kerkblad onderstreept. Kijk, dat is nu precies iets voor haar, ze is nog maar vier maanden terug in het dorp waar ze is opgegroeid en als ze er weer bij horen wil, dan zal ze zelf in actie moeten komen.

Actie ligt haar wel, als kind was ze irritant actief, en later recalcitrant actief, en als volwassene heeft ze met activisten van divers pluimage op allerlei barricaden gestaan. Totdat ze na een auto-ongeluk een jaar lang moest revalideren. Toen was ze haar wilde haren in een klap kwijt. Ze kwam Simon tegen en ze heeft vijfendertig jaar op het Engelse platteland gewoond, tevreden met het vertaalwerk dat ze deed en de boomgaard en de moestuin waar ze samen in werkten. Altijd gedacht dat ze daar tot haar dood zou blijven, maar toen vorig jaar Simon onverwachts overleed, kon ze daar niet meer verder. Ze miste Simon te veel, elke minuut en bij alles wat ze deed. 'Ik moet terug naar Holland, kijken of ik daar nog aarden kan.'

Ze ging niet voor iemand terug, de band met het ouderlijk huis was er na de dood van haar ouders niet meer. Zij was een nakomertje en met zus Jenny was de aansluiting er nooit geweest. Die studeerde al toen zij nog in de luiers liep. Die schaamde zich later voor haar, omdat ze in de protestbeweging zat. En toen ze na het ongeluk niets van zich liet horen, was het gewoon over en uit geweest. Maar Engeland was zo schrijnend leeg zonder Simon, daar kon ze niet blijven.

Tot nu toe gáát het redelijk, al is ze onrustig en slaapt ze slecht. Het ligt niet aan het appartement en haar geboorteplaats is behoorlijk veranderd. Alleen de dorpskerk, met zijn hoge klokkentoren waarin het carillon nog bespeeld wordt, had haar het gevoel van thuiskomen gegeven. Vandaar dat ze elke zondagmorgen in een van de oude kerken schuift. En het kerkblad leest... waarin de oproep voor vrijwilligers... ja, ja, ze gaat nu bellen.

'Met Jolien.' Het klinkt vrolijk en rap. Dat maakt het gemakkelijk. Binnen een minuut hebben ze een afspraak. Jolien mailt de lijst met namen vandaag nog door en de kerstbakjes staan zaterdag klaar

en moeten diezelfde dag nog worden bezorgd. 'Afgesproken,' zegt Paula.

'Fijn dat u belt, want dat betekent dat u zich al weer thuis voelt hier.

'Pàts!' reageert Paula verbluft, 'ik ben herkend!'

Jolien lacht. 'Mijn man herkende u, hij zat op dezelfde lagere school als u. Een klas hoger. Voor uw zus wel heerlijk, dat u nu weer hier woont!'

Dat zinnetje blijft in Paula's hoofd rondzingen. 'Voor uw zus wel heerlijk...'

Ze stottert maar wat, want je gaat niet zomaar zeggen dat je niet eens weet of je nog een zus hebt. Ongemakkelijk voelt ze zich ineens. Ze heeft haar laptop aangezet en controleert om de haverklap of de lijst met namen al binnen floept. Wat moet ze als Jenny's naam daarop voorkomt? Kun je weigeren? Gewoon zeggen: 'die persoon liever niet!' Of een smoes verzinnen, dat ze ineens ergens last van heeft.

'Je hebt inderdaad ergens last van, geef het maar toe!' zegt ze hardop tegen de vogelverschrikker in de spiegel. Ongedurig tikt ze tegen het raam, waarop de eerste regendruppels een spoor trekken.

Aan het einde van de middag is de mail binnen. Precies wat ze dacht, Jenny's naam staat er bij en Jolien heeft ook een persoonlijk berichtje geschreven.

'Ik merkte uw aarzeling toen ik het over uw zus had. Sorry, ik had eerst na moeten denken. Ze heeft u misschien niet herkend. Ze zit al zo lang op de gesloten afdeling van De Vier Windstreken. Ik heb begrepen dat ze in een eigen wereldje leeft en erg onrustig is. Dat is erg verdrietig voor u.'

Paula moet diep zuchten. In een opwelling tikt ze: 'Daar voel ik niets meer bij. Achtendertig jaar geleden lag ik vier maanden in het gips na een ongeluk, toen had ik haar graag gezien. Maar dat verdriet is al lang verleden tijd.' Gaat ze dit bericht versturen? Haar vinger blijft hangen boven het toetsenbord. Was Simon er nog maar. Zou hij zijn wenkbrauwen fronsen en zijn hoofd schudden? Ze pakt de foto erbij, dat schuine lachje van hem drijft de spot met

haar. Niet versturen, gewoon de afspraak nakomen. Zij heeft immers nooit bestaan in het wereldje van Jenny?

Zaterdagmiddag. Van de twaalf Kerststukjes heeft Paula er al elf bezorgd. Het is meegevalen, ze heeft twee keer beloofd terug te komen als ze meer tijd heeft. Nu het laatste bakje nog, ze parkeert de auto bij De Vier Windstreken en regelt een

pasje, anders komt ze de gesloten afdeling niet op.

De huiskamer is in kerstsfeer. Een slinger van lichtjes rond het raam, een kerstboom met rood en goud. Aan tafel zitten drie dames, twee met een haakwerkje de andere knikkebolt. Een verzorgster schenkt juist thee in.

'Goedemiddag, ik kom namens de gemeente van de Dorpskerk.' Het kerstbakje is een houvast.

Eén van de dames legt haar haakwerk neer en geeft haar buurvrouw een por. 'Dat is voor jou, Jen, krijg nou wat!'

Jenny lijkt erg op Moeder.

Het bakje belandt met een klap op de tafel, er springt een dennenappel los en de kaars zakt scheef. Jenny trekt het bakje meteen naar zich toe: 'Afblijven! Dat doe ik zelf wel.' Drie seconden later is het kerststukje een chaos.

De verzorgster schuift een kop thee binnen bereik. 'Fijn dat u komt, ze heeft bijna nooit bezoek.' Paula roert in haar thee, ze voelt Jenny's blik wel. Opkijken en lachen, wat kost dat nu? Niets dan een beetje inspanning toch? Proberen?

'Vroeger bracht ik wel eens koekkrumels mee van de markt...' begint Jenny, maar dan dooft de herinnering al weer uit. Ze kijkt weg, pulkt aan het haakwerk.

Paula drinkt haar thee met kleine slokjes, op haar gemak nu. 'Koekkrumels', denkt ze, 'zijn die nog steeds te koop hier? Bij de stroopwafelman op de markt? Volgende keer!'

Joke Verweerd

Klaarlichte nacht

'Komt allen tesamen; 'Stille nacht', 'Er is een kindeke geboren op aard; – de meeste mensen kennen heel wat kerstliederen uit hun hoofd. Je kunt er zo mee vertrouwd zijn, dat je ze gedachteloos kunt meezingen, zonder dat je doorhebt wat je zingt: 'Komt verwondert u hier mensen, ziet hoe dat u God bemint...'

Een hedendaags kerstlied, kan je soms helpen om met nieuwe ogen naar het evangelie te kijken. Neem het lied 'Klaarlichte nacht' (zie de achterpagina), met die vreemde titel, die telkens terugkeert in het gedicht.

'Bij een kerklied is de eerste zin een daalder waard', zegt de dichteres Ria Borkent. 'Als die niet "staat", verflauwt de aandacht. Daarom begin ik elk couplet met die woorden 'Klaarlichte nacht'. Het is een gedicht bij Lucas 2, het bekende kerstverhaal. Meestal worden de eerste verzen van dat hoofdstuk in een kerstdienst gelezen. In dit lied concentreer ik me op het vervolg: de engelenzang en de herders.

Bij het schrijven van dit gedicht ben ik een tijd bezig geweest om het overweldigende van dat moment in woorden te vangen, met die opeenvolging van i-klanken. 'Plotseling staat, in blinkend gewaad, een schittering tussen de schapen...' Ik probeer hier als dichter iets te vertolken wat haast onzegbaar is.

Al werkend aan dit lied, woorden wikkend en wegend, hoorde ik opeens echo's van Psalmen. 'De nacht moet zijn glorie vermelden; de dag zal zijn luister vertellen', is een toespeling op Psalm 19 ('De ene dag spreekt ervan tot de andere, de ene nacht spreekt ervan tot de andere...'). Het vierde

couplet roept een paradijselijk beeld op, de hof van Eden, het nieuwe Jeruzalem, vrede en vreugde. De slotzin 'De steppe wordt grazige weide', verwijst naar de bekende Psalm 23 ('De Heer is mijn Herder, Hij zal mij leiden in grazige weiden'). Ik ben ooit in Israël geweest en daar heb ik dat steppe-achtige landschap gezien.'

Mensen zingen rond kerst graag de 'krakers'. 'Stille Nacht' vind ik wonderschoon. En 'Zeg eens herder, waar kom jij vandaan?', dat zong ik al in mijn jeugd. In het Nieuwe Liedboek staat nog een tekst van mijn hand (no. 480), een vertaling van een zeer populair kerstlied uit Noorwegen. Het lied zegt dat zelfs de mus en zwaluw hun eigen plek hebben, en Jezus niet. Iets dergelijks staat ook in het kerstoratorium dat ik ooit schreef: 'Om onze schuld kwam Hij in Betlehem, / Hij droeg de loden last van kwaad tot erger / van jongs af aan, naar de profetenstem: / ze zouden het gezicht voor Hem verbergen, / er was voor Hem geen plaats meer in de herberg. / Een vogel had een nest, de vos een hol, / het Kind de voerbak, want de stad was vol. Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison.'

Ria Borkent, dichteres.
Het gedicht 'Klaarlichte nacht' vindt u op achterzijde.

Klaarlichte nacht
Gods heerlijkheid lacht
ons toe op de velden van David

Plotseling staat
in blinkend gewaad
een schittering tussen de schapen,
groot licht tussen waken en slapen.

Klaarlichte nacht
voor herders op wacht,
omschenen door hemelse glorie.
Hoor het bericht
op wieken van licht,
het klinkt als gejuich in de oren,
vannacht is uw redder geboren.

Klaarlichte nacht,
Gods engelenmacht
brengt glorie aan God in excelsis.
Hulde en eer
op naam van de Heer,
de nacht moet zijn glorie vermelden,
de dag zal zijn luister vertellen.

Klaarlichte nacht,
groot nieuws is gebracht,
God zal van de dood ons bevrijden.
Aarde, ontwaak,
het licht dat ons raakt
zal vrede en vreugde verspreiden,
de steppe wordt grazige weide.

Tekst: Ria Borkent. Een lied bij Lucas 2:8-13.